
shRRigAlagItA

शृंगलता

Document Information

Text title : shRRigAlagItA

File name : shRRigAlagItA.itx

Category : gItA, giitaa

Location : doc_giitaa

Description-comments : adhyAya 180/178

Source : Mahabharata, Shantiparva, Mokshadharmaparva, shRigAla-kashyapa saMvAda

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : Sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

August 28, 2021

sanskritdocuments.org

శ్లోగాలగీతా

భీష్మేణ యుధిష్ఠిరమృతి ఇతరనిపేధపూర్వకం ప్రజ్ఞాయాః
సుఖసాధనతాయాం ప్రమాణతయా సృగాలకాశ్యపసంవాదానువాదః ॥ ౧ ॥

యుధిష్ఠిర ఉవాచ । ౦

బాన్ధవాః కర్మ విత్తం వా ప్రజ్ఞా వేహ పితామహా ।
నరస్య కా ప్రతిష్ఠా స్యాదేతత్పుష్టో వదస్య మే ॥ ౧ ॥

భీష్మ ఉవాచ । ౧

ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠా భూతానాం ప్రజ్ఞా లాభః పరో మతః ।
ప్రజ్ఞా నిశ్చేయసి లోకే ప్రజ్ఞా స్వర్గో మతః సతామ్ ॥ ౨ ॥

ప్రజ్ఞయా ప్రాపితార్థో హి బలిరైశ్వర్యసంజ్ఞయే ।
ప్రహ్లాదో నముచిర్మజ్జీస్తస్యాః కిం విద్యతే పరమ్ ॥ ౩ ॥

అత్రాప్యదాహారస్తీమమితిహాసం పురాతనమ్ ।
ఇన్ద్రకాశ్యపసంవాదం తన్నిబోధ యుధిష్ఠిర ॥ ౪ ॥

వైశ్యః కశ్చిదృషిసుతం కాశ్యపం సంశితవ్రతమ్ ।
రథేన పాతయామాస శ్రీమాన్పృష్టపస్వినమ్ ॥ ౫ ॥

ఆర్తః స పతితః క్రుద్ధస్త్వక్వాఽఽత్మానమథాబ్రవీత్ ।
మరిష్యామ్యధనస్యేహా జీవితార్థో న విద్యతే ॥ ౬ ॥

తథా ముమూర్షమాసీనమకూజస్తవచేతనమ్ ।
ఇన్ద్రః సృగాలరూపేణ బభాషే క్షుబ్ధమానసమ్ ॥ ౭ ॥

మనుష్యయోనిమిచ్ఛన్తి సర్వభూతాని సర్వశః ।
మనుష్యత్వే చ విప్రత్వం సర్వ ఏవాభినన్దతి ॥ ౮ ॥

మనుష్యో బ్రాహ్మణశాన్సి శ్రోత్రియశాన్సి కాశ్యప ।
సుదుర్లభమవాప్యైతన్న దోషాన్మర్త్యమర్హసి ॥ ౯ ॥

సర్వే లాభాః సాభిమానా ఇతి సత్యవతీ శ్రుతిః ।

సన్తోషణీయరూపోఽసి లోభాద్యదభిమన్యసే ॥ ౧౦॥

అహో సిద్ధార్థతా తేషాం యేషాం సస్తీహ పాణయః ।

[అతీవ స్పృహయే తేషాం యేషాం సస్తీహ పాణయః ॥] ౧౧॥

పాణీమద్భ్యః స్పృహోఽస్మాకం యథా తవ ధనస్య వై ।

న పాణీలాభాదధికో లాభః కశ్చన విద్యతే ॥ ౧౨॥

అపాణిత్యాద్వయం బ్రహ్మస్కణ్డకం నోద్ధరామహే ।

జస్తూనుచ్చావచానజ్ఞే దశతో న కషామ వా ॥ ౧౩॥

అథ యేషాం పునః పాణీ దేవదత్తౌ దశాఙ్గులీ ।

ఉద్ధరన్తి కృమీనఙ్గాద్దశతో నికషన్తి చ ॥ ౧౪॥

వర్షాహిమాతపానాం చ పరిత్రాణాని కుర్వతే ।

చేలమన్నం సుఖం శయ్యాం నివాతం చోపభుజ్జితే ॥ ౧౫॥

అధిష్ఠాయ చ గాం లోకే భుజ్జితే వాహయన్తి చ ।

ఉపాయైర్బహుభిశ్చైవ వశ్యానాత్మని కుర్వతే ॥ ౧౬॥

యే ఖల్వజిహ్వః కృపణా అల్పప్రాణా అపాణయః ।

సహస్తే తాని దుఃఖాని దిష్ట్యా త్వం న తథా మునే ॥ ౧౭॥

దిష్ట్యా త్వం న శృంగారో వై న కృమిర్ను చ మూషకః ।

న సర్పో న చ మణ్ణుకో న చాన్యః పాపయోనిజః ॥ ౧౮॥

ఏతావతాఽపి లాభేన తోష్ఠమర్షసి కాశ్యప ।

కిం పునర్యోఽసి సత్వానాం సర్వేషాం బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౧౯॥

ఇమే మాం కృమయోఽదన్తి యేషాముద్ధరణాయ వై ।

నాస్తి శక్తిరపాణీత్వాత్పశ్యావస్థామిమాం మమ ॥ ౨౦॥

అకార్యమితి చైవేమం నాత్మానం సన్త్యజామ్యహమ్ ।

నాతః పాపీయసీం యోనిం పతేయమపరామితి ॥ ౨౧॥

మధ్యే వై పాపయోసీనాం సృగాలీయామహం గతః ।

పాపీయస్యో బహుతరా ఇతోఽన్యాః పాపయోనయః ॥ ౨౨॥

జాత్యైవైకే సుఖితరాః సన్త్యన్యే భృశదుఃఖితాః ।

నైకాన్తం సుఖమేవేహ క్వచిత్పశ్యామి కస్యచిత్ ॥ ౨౩॥

మనుష్యా హ్యోఢ్యతాం ప్రాప్య రాజ్యమిచ్ఛన్త్యనన్తరమ్ |
 రాజ్యాద్దేవత్వమిచ్ఛన్తి దేవత్వాదిన్త్యతామపి || ౨౪ ||
 భవేన్తస్య యద్యపి త్వాఢ్యో న రాజా న చ దైవతమ్ |
 దేవత్వం ప్రాప్య చేన్త్యత్వం వైవ తుష్షేన్తథా సతి || ౨౫ ||
 న తృప్తిః ప్రియలాభేఽస్తి తృప్తా నాద్భిః ప్రశామ్యతి |
 సమ్ప్రుజ్యవతి సా భూయః సమిద్భిరీవ పావకః || ౨౬ ||
 అన్త్యైవ త్వయి శోకోఽపి హర్షశ్చాపి తథా త్వయి |
 సుఖదుఃఖే తథా చోభే తత్ర కా పరిదేవనా || ౨౭ ||
 పరిచ్ఛిద్వైవ కామానాం సర్వేషాం చైవ కర్మణామ్ |
 మూలం బుద్ధీన్ద్రియగ్రామం శకుంతానివ పఞ్జరే || ౨౮ ||
 న ద్వితీయస్య శిరసశ్చేదనం విద్యతే క్వచిత్ |
 న చ పాణేన్స్తృతీయస్య యన్నాస్తి న తతో భయమ్ || ౨౯ ||
 న ఖల్వప్యరసజ్ఞస్య కామః క్వచన జాయతే |
 సంస్పర్శార్థర్శనాద్వాపి శ్రవణాద్వాపి జాయతే || ౩౦ ||
 న త్వం స్మరసి వారుణ్యా లట్యాకానాం చ పక్షిణామ్ |
 తాభ్యాం చాభ్యధికో భక్ష్యో న కశ్చిద్విద్యతే క్వచిత్ || ౩౧ ||
 యాని చాన్యాని భూతేషు భక్ష్యభోజ్యాని కాశ్యప |
 యేషామభుక్తపూర్వాణి తేషామస్మృతిరేవ తే || ౩౨ ||
 అప్రాశనమసంస్పర్శమసన్దర్శనమేవ చ |
 పురుషస్యైష నియమో మన్యే శ్రేయో న సంశయః || ౩౩ ||
 పాణిమన్తో బలవన్తో ధనవన్తో న సంశయః |
 మనుష్యా మానుషైరేవ దాసత్వముపపాదితాః || ౩౪ ||
 వధబన్ధపరిక్షేతైః క్లిశ్యన్తే చ పునః పునః |
 తే ఖల్వపి రమన్తే చ మోదన్తే చ హసన్తి చ || ౩౫ ||
 అపరే బాహుబలినః కృతవిద్యా మనస్వినః |
 జగుప్సితాం చ కృపణాం పాపవృత్తిముపాసతే || ౩౬ ||
 ఉత్సహన్తే చ తే వృత్తిమన్యామప్యపసేవితుమ్ |
 స్వకర్మణా తు నియతం భవితవ్యం తు తత్తథా || ౩౭ ||

న పుల్కసో న చణ్డాల ఆత్మానం త్యక్తుమిచ్ఛతి |
 తయా తుష్టః స్వయా యోన్యా మాయాం పశ్యస్వ యాదృశీమ్ || 3౮||
 దృష్ట్వా కుణీన్పక్షహతాన్మనుష్యానామయావినః |
 సుసమ్పూర్ణః స్వయా యోన్యా లబ్ధలాభోఽసి కాశ్యప || 3౯||
 యది బ్రాహ్మణదేహస్తే నిరాతజ్జో నిరామయః |
 ఆఙ్గాని చ సమగ్రాణి న చ లోకేషు ధిక్కృతః || ౪౦||
 న కేనచిత్ప్రవాదేన సత్యేనైవాపహారిణా |
 ధర్మాయోత్తిష్ఠ విప్రర్షే నాత్మానం త్యక్తుమర్హసి || ౪౧||
 యది బ్రహ్మజ్ఞాన్యోష్యోష్యతచ్ఛుద్ధధాసి చ మే వచః |
 వేదోక్తస్యైవ ధర్మస్య ఫలం ముఖ్యమవాప్సుసి || ౪౨||
 స్వాధ్యాయమగ్నిసంస్కారమప్రమత్తోఽనుపాలయ |
 సత్యం దమం చ దానం చ స్పర్ధిష్ఠా మా చ కేనచిత్ || ౪౩||
 యే కేచన స్వధ్యయనాః ప్రాప్తా యజనయాజనమ్ |
 కథం తే చానుశోచేయుర్ధ్యాయేయుర్వాఽప్యశోభనమ్ || ౪౪||
 ఇచ్ఛన్తస్తే విహారాయ సుఖం మహదవాఘ్నయః |
 యేఽనుజాతాః సునక్షత్రే సుతిథౌ సుముహూర్తకే |
 యజ్ఞదానప్రజేహాయాం యతస్తే శక్తిపూర్వకమ్ || ౪౫||
 నక్షత్రేష్యసురేష్యస్యే దుస్తిథౌ దుర్ముహూర్తజ్ఞాః |
 సమృతన్త్యాసురీం యోనిం యజ్ఞప్రసవవర్జితాః || ౪౬||
 అహమాసం పణ్ణితకో హైతుకో వేదనిన్దకః |
 ఆస్విక్షీకీం తర్కవిద్యామనురక్తో నిరర్థికామ్ || ౪౭||
 హేతువాదాన్ప్రవదితా వక్తా సంసత్సు హేతుమత్ |
 ఆక్రోష్టా చాతివక్తా చ బ్రహ్మవాక్యేషు చ ద్విజాన్ || ౪౮||
 నాస్తికః సర్వశక్తిః చ మూర్ఖః పణ్ణితమానికః |
 తస్యేయం ఫలనిర్వృత్తిః సృగాలత్వం మమ ద్విజ || ౪౯||
 అపి జాతు తథా తత్స్యాదహోరాత్రశతైరపి |
 యదహం మానుషీం యోనిం సృగాలః ప్రాప్నుయాం పునః || ౫౦||

సన్తుష్టశ్చాప్రమత్తశ్చ యజ్ఞదానతపోరతః ।
 జ్ఞేయం జ్ఞాతా భవేయం వై వర్జ్యం వర్జయితా తథా ॥ ౫౧॥
 భీష్మ ఉవాచ । ౫౨
 తతః స మునిరుత్థాయ కాశ్యపస్తమువాచ హ ।
 అహో బతామి కుశలో బుద్ధిమాంశ్చేతి విస్మితః ॥ ౫౨॥
 సమవైక్షత తం విప్రో జ్ఞానదీర్ఘేణ చక్షుషా ।
 దదర్శ చైనం దేవానాం దేవమిన్ద్రం శచీపతిమ్ ॥ ౫౩॥
 తతః సమ్పూజయామాస కాశ్యపో హరివాహనమ్ ।
 అనుజ్ఞాతస్తు తేనాథ ప్రవివేశ స్వమాలయమ్ ॥ ౫౪॥
 ఇతి శ్రీమన్మహాభారతే శాన్తిపర్వణి మోక్షధర్మపర్వణి
 అష్టసప్తత్యధికశతతమోఽధ్యాయః ॥ ౧౭౮॥

Mahabharata - Shanti Parva - Chapter Footnotes

- ౫ రథేన రథఘాతేన । వైశ్యః కశ్చిద్వృషిం దాన్తం ఇతి
 టా పాఠః ॥
- ౬ ఆత్మానం ధైర్యం త్యక్త్వా ॥
- ౭ అకూజన్తం మూర్ఛ్చయా నిఃశబ్దమ్ ॥
- ౮ శ్రోత్రియోఽధీతదేవః । దోషాత్ మౌఢ్యాత్ ॥
- ౧౦ యత్సన్తోషణీయం రూపం త్వం స్వస్యాఽభిమన్యసేఽవమన్యసే ॥
- ౧౩ న కషామ న నాశయామ్ । ౧౨-౧౭౮-౧౪ నికషన్తి కణ్ణాయనేన ।
- ౧౬ అధిష్ఠాయాధ్యాస్య । గాం పృథివీమ్ । బలీవర్దాది వా ఆత్మని
 ఆత్మభోగనిమిత్తమ్ ॥
- ౧౭ అల్పప్రాణా అల్పబలాః ॥
- ౨౦ అదన్తి దశన్తి ॥
- ౨౩ ఏకే దేవాద్యాః । అన్యే పశ్వాద్యాః ॥
- ౨౫ యది కదాచిద్భవేత్తథాపి న తుష్కేరితి యోజ్యమ్ ॥
- ౨౮ కామాదీనాం మూలం బుద్ధీన్ద్రియగ్రామం శకుంతానివ

శరీరపఞ్చరే పరిచ్ఛిద్య నిరుధ్య స్థితస్య భయం నాస్తీత్యుత్తరేణ
సమృద్ధః ॥

౩౧ వారుణ్యా మద్యస్య లట్యాఖ్యపక్షిమాసస్య చ । కర్మణి
షష్ఠ్యా త్వం న స్మరసి బ్రాహ్మణత్వేన తవ తద్రసగ్రహభావాత్ ॥

౩౨ యేషాం యాన్యభుక్తపూర్వాణి ॥

౩౩ అసన్తుష్టః స్వయా వృత్త్యా మాయాం ప్రేక్షస్వ యాదృశీన్ । ఇతి
టడః । ధా పాఠః ॥

౩౪ పక్షహతానర్ధాఙ్గవాతాదినా నష్టాన్ । ఆమయావినోరోగాక్రాంతాన్ ॥

౪౧ ప్రవాదేన కలజ్కేన । అపహరిణా జావిభ్రంశకరేణ ॥

౪౫ విహారాయ యథోచితేన యజ్ఞాదినా విహర్తుమ్ ॥

౪౬ పణ్ణితకః కుత్సితః పణ్ణితః హేతుమదేవ వక్తా న శ్రుతిమత్
। ఆక్రోష్టాపరుషవాక్ ॥

౪౯ సర్వశక్తీ స్వర్గాదృష్టాదిసద్భావేఽపి శక్కావాన్ ॥

౫౪ హరివాహనమిన్ద్రమ్ ॥

shAntiparva (12), adhyAya 178 (adhyAya number defers in the scanned file.)

<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.345584>

shRRigAlagItA

pdf was typeset on August 28, 2021

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

